

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ APLINKOS TERŠIMĄ ĮSTATYMO NR. VIII-1183 2, 4, 5, 6, 7, 9 STRAIPSNIŲ IR 8 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – ĮSTATYMO PROJEKTAS)

(TAP NR. TAP-21-1410) (TAIS NR. 21-27812(2))

2021-10-20 Nr. NV-2597

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – padidinti mokesčių už komunalinių atliekų šalinimą sąvartynuose ir išplėsti mokėtųjų už aplinkos teršimą sąrašą (papildyti asmenims, teršiančiais iš privalomų įregistruoti organinius tirpiklius naudojančių įrenginių), tokiu būdu mažinti aplinkos teršimą, skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos ir neutralaus poveikio klimato kaitai ekonomikos.

3. Dabartinė situacija:

- Mokesčio už aplinkos teršimą įstatyme nustatyta, kad mokesčių už aplinkos teršimą iš stacionariųjų taršos šaltinių moka fiziniai asmenys, juridiniai asmenys, kitos organizacijos ir jų padaliniai, kurie įstatymų nustatytais atvejais privalo turėti leidimą, kuriame nustatyti taršos normatyvai. Šie asmenys mokesčių už išmetamus į aplinką teršalus moka pagal Įstatyme teršalams nustatytus mokesčio tarifus;
- Atsižvelgus į tai, kad organinius tirpiklius naudojančios (toliau – OTN) įrenginiai patenka į TIPK direktyvos taikymo sritį, tačiau jiems pritaikyta išimtis – vietoj prievolės turėti TIPK leidimą nustatyta prievolė būti įregistruotiems, todėl už išmetamus teršalus nuo mokesčio už aplinkos teršimą atleidžiami, neįgyvendinamas „teršėjas moka“ principas.
- Tokia mokesčio už aplinkos teršimą mokėjimo išimtis neskatina OTN įrenginius eksploatuojančių asmenų investuoti į taršą mažinančias technologijas, prisidėti prie Lietuvai nustatytų oro taršos mažinimo tikslų įgyvendinimo.
- Sąvartyne šalinamos nepavojingos atliekos apmokestinamos vienu mažiausiu Europoje tarifu 10 Eur/toną, kuris gerokai mažesnis už atliekų deginimo įkainius. Dėl šios priežasties atliekų šalinimas sąvartyne išlieka patraukliu atliekų tvarkymo pasirinkimu.

4. Projekto esmė:

- Įgyvendinant „teršėjas moka“ principą ir reaguojant į visuomenės išsakomą nuomonę bei nepasitenkinimą dėl nepagrįsto išimčių taikymo OTN įrenginius eksploatuojantiems teršėjams, siūloma papildyti įstatymą nuostata, kuria būtų **išplėstas mokėtojų už aplinkos teršimą sąrašas, įskaitant ir taršą iš privalomų įregistruoti organinius tirpiklius naudojančių įrenginių.** Pakeitimų įsigaliojimas numatytas 2023 m. sausio 1 d.;
- Įstatymo projektu būtų įgyvendintos EBPO ir EK rekomendacijos Lietuvai dėl nemetaninių lakiųjų organinių junginių (NMLOJ) nacionaliniu mastu išmetamo kiekio sumažinimo iki 2029 metų ir vėliau, nes pagal esamas tendencijas ir EK atliktus vertinimus, Lietuva be papildomų priemonių negalės įgyvendinti jai nustatytų NMLOJ kiekio sumažinimo įsipareigojimų (sumažinti taršą NMLOJ 32 proc. 2020-2029 m., nuo 2030 m. – 47 proc., palyginus su 2005 m. išmestu kiekiu);
- Siekiant mažinti atliekų šalinimo kaip pigesnės atliekų tvarkymo alternatyvos patrauklumą, **siūloma nuo 2023 m. mokesčio už nepavojingų atliekų šalinimą sąvartyne tarifo dydį didinti iki 50 Eur/t**, kad šis tvarkymo būdas būtų brangesnis už aukštesnio prioriteto atliekų tvarkymo būdą – atliekų naudojimą energijai gauti.

5. Derinimas:

- Pastabų neturėjo Finansų ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Žemės ūkio ministerija;
- Atsižvelgta į visas Teisingumo ministerijos pastabas;

- Neatsižvelgta į Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Šiaulių miesto, Vilniaus miesto, Kupiškio ir Šilutės rajonų savivaldybės, VŠĮ „Žiedinė ekonomika“ teiktas pastabas ir pasiūlymus. Argumentai, kodėl į kai kurias pastabas neatsižvelgta, pateikti derinimo pažymoje;
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė išvadą su pastabomis ir pasiūlymais Įstatymo projektui.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Projektas parengtas įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 6.1.1 veiksmo nuostatas, kurios numato parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimo projektą.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Įstatymo projektą aptarti tarpinstituciniame pasitarime, iki kurio rengėjai įvertins Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje pateiktas pastabas ir pasiūlymus, ir svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje).

Atkreiptinas dėmesys, kad pateiktas Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo projektas apima tik dalį suplanuotų pakeitimų, t. y. tik tuos, kurie numatyti Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, bet neapima pakeitimų, susijusių su Konstitucinio teismo nutarimo įgyvendinimu (siekiant mažinti teisėkūros apimtis minėti pakeitimai buvo apjungti į bendrą įstatymo pakeitimo projektą ir suplanuoti Seimo III (rudens) sesijoje, Vyriausybės 2021 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 695).

Teikiamas teisės aktų paketas įtrauktas į Seimo III (rudens) sesijos darbų programą.

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. +37070663780, el. p.
jurgita.gaiziuniene@lr.lt